SENDİKA

Ekonomik ve Sosyal Alanda Kol ve Kafa İşçisinin Davalarını Güder

Sene : 1 Sayı 8 — ŞİMDİLİK CUMARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR — Fiyatı 10 Kuruştur. — 19 Ekim 1946

Siyasî Partiler karşısında Sendikalar

Bundan bir kaç ay evvel yayınladığı bir broşürde, İstanbul işçi sendikaları birliği, siyasi partiler hakkındaki görüşünü, umumî bir tarzda ve kısaca izah etmişti. O sıralarda bir çokları tarafından tenkide uğrayan, bu açıklamaya göre, bu teşekküllerin, şimdilik lâftan ibaret kalan, vaidlerine kapılmamak lâzımgeldiği, filiyatta emekçiler sınıfı faydasına ne gibi faaliyetlerde bulunacakları ve neler yapabilecekleri anlaşılmadan, hakklarında bir hüküm vermek muvafık olmıyacağı ileri sürülüyor; ve hiç birine bir meyil gösterilmiyordu.

Böyle tedbirlice hareket ve bir intizar vaziyeti muhafaza etmekte sendikaların yerden göğe kadar haklı olduklarını olayların akışı, kısa bir zamanda isbat etti.

Seçim patırdıları sona erince herkesin şikâyet ettiği parti izdihamı heman dağılıverdi. Sağlam bir temele dayanmaksızın talih deneme kabilinden boy göstermiş olanların çoğu — hele amele sınıfı ile karabet iddiasında bulunanların heman hepsi — sahneden çekildiler.

Bu partilerden bir kısmının, siyasi burjuvazi teşekkülleri faydasına, emekçi halkı şaşırtmak gayesini güden, temelsiz partiler olduğu bugün, şüphe götürmez bir tarzda anlaşılmış bulunuyor. Kendilerine verilmiş olan ödevi başarmağa vakit bulmadan, foyaları meydana çıkması üzerine, bunlar heman mücadeleyi bırakmak ve bir kenara çekilmek açıkgözlülüğünü göstermişlerdir. Diğer bir kaçı ise, verimli bir tarzda görülebilmesi, büyük bir tecrübeye, etraflı ve derin bir bilgiye bağlı olan, bu işin azameti önünde yapacaklarını şaşırmışlar, adetâ kötürümleşmişlerdir.

Bu defa herkesin gözüne çarpan ve yüreklere ferahlık veren, mesut vaka emekçilerin denenmemiş, kendi savaşlarına hizmeti geçmemiş ve bunlar içinde pişmemiş, meziyetleri kendilerinden "menkul„ rehberlere artık kolay kolay haklarının korunmasını emanet etmedikleridir.

Şuurlu emekçiler tabakasının bu olgunluğu ve uyanıklığı sayesinde, az zamanda ortalık duruldu, her kese hak ettiği numara verildi. Emekçiler milleti de yadırğadığı, derme çatma partiler tarafından izaç edilmekten kurtuldu.

Şimdi artık emekçi kitlelerinin ve sendikalarının, büyük mücadeleler esnasında desteklemeleri ve yardımlarından faydalanmaları icap eden, kendilerine en yakın parti hangisi olduğunu iyice seçebilmelerine elverişli bir durum hasıl olmuştur.

Sandikalar emekçilerin iktisadî hareketlerini idare eden teşekküller olmak itibarile, umumî kaide olarak, mensupları diledikleri partilere girmekte serbesttirler. Fakat partiler müşterek bir düşünüş ve görüşte birleşmiş, müşterek bir hareket tarzı (Program) kabul etmiş, muayyen sınıfların menfaatlerini ve tarihi vazifelerini benimsemiş, ve bir tek plân ve aynı tâbiye mucibince faaliyette bulunmaya azmetmiş mücahitlerin siyasi savaş teşekkülleridir.

Sınıfların dışında parti tasavvur edilemez. Bu bakımdan sendikaların, bir bütün olarak, hizmetinde bulundukları sınıfa (Emekçiler sınıfına) yabancı sınıfların — meselâ burjuvazi veya büyük toprak sahipleri sınıflarının — partileriyle, ne şekilde olursa olsun, münasebet tesis etmeleri bahis konusu bile olamaz.

Sendikalar münhasıran, emekçilerin başında yürüyen, bütün gayretlerini hakiki sosyalismi gerçekleştirmek gayesi üzerinde toplanan, emekçi partisiyle iş birliği yapmağa ve icabında onu desteklemeğe mecburdurlar.

Kasden **Emekçi Partisi** dedik. Zira emekçi kitlelerinin birden ziyade partisi olamıyacağı aşikârdır.

Var ise, muhakkak bunların birden fazlası ya sun'i teşekküllerdir. Veya takındıkları ad, itiraf edilemiyecek bir takım gayeleri gizlemeğe mahsus bir maskeden ibarettir.

Sonu sayfa 4 sütun 4 de

En Doğrusu

Zam, Zam, Zam!..

Vapur bitetlerine zam yapıldı. Yük tarifelerine zam yapılacakmış. Tranvay ve otübüslerde zam istiyormuş. Vergilere zamlar yapılacakmış. Piyasada bakkalı çakkalı kendiliğinden ve insafından başka hudud tanımadan her şeye zam yapıyor.

Zam , Zam , Zam !...

Bunun sonu neye varacak ?!

Hükûmetten ucuzluk bekliyorduk. Oda öyle vait etmişti zaten !... ucuzluğun adı fiyatlara zam mı oldu acaba ?!

İŞÇİ

Devlet Maden İşletmeleri işçi ücretlerine yapılacağı bildirilen zamlar

Devlet maden işletmelerinde işçi ücretlerine zam yapılacağının bildirilmesi hepimizi pek sevindirdi. Ama bir yandan da bu kararın sebebi, yapılacak zammin nisbeti ve memleket ölçüsündeki payı üzerinde durmadan geçemedik.

Eti Bank tarafından bu yıl yayınlanan "Eti Bank„ adlı broşüre göre, Devlet maden işletmelerinde çalışan işçilerin 1945 de günlük ortalama sayıları şunlardır :

Ereğli kömürleri	29.000
Garp linyitler	5.000
Ergani bakır	1.400
Divriği demir	1.200
Guleman krom	400
Keçiborlu kükürt	320
Yekûn	37.320

Bilindiği gibi, bu işletmelerden, umum işçi sayısının %77 sini toplayan Ereğli (Zonguldak) kömürlerinde 1940 yılından, %13 ünü toplayan garp linyitlerinde de 1942 yılından beri ücretli iş mükellefiyeti tatbik ediliyordu. Her ikisinde %90. Bu iki işletmedeki serbest işçileri hesaptan çıkarırsak, Devlet madenlerinde çalışan işçilerin %70-75 i mükellef işçi idi, diyebiliriz. Kaldı ki, son bir habere göre, zam kararı yalnız Ereğli kömürleri işletmesiyle ilgili imiş.

Bu asırda «iş mükellefiyeti» nin ne demek olduğu ve bunun son derece sert tatbik tarzı üzerinde şimdilik durmayacağız. Bu mevzuda cilt cilt kitaplar, çeşit çeşit romanlar yazılabilir. Yazılacaktır. Yalnız, bu yüzden Milletlerarası İş Bürosu'nun bir de protestosuna uğranıldığını burada hatırlatmak isteriz. Bu protesto, mükellefiyeti yürütmek için yapılan masrafların ehemmiyetli yekûnler tutması ve nihayet ortada «harp mazereti» de kalmaması gibi sebeplerle, 1945 sonunda Garp linyitlerinden, son haftalarda da Ereğli kömürlerinden ücretli iş mükellefiyeti kaldırılmıştır. Tabii mükellefiyet kalkınca da, bu güne kadar ki ücretlerle işçi bulma imkânı kalmamıştır. İşte Devlet maden işletmelerinde ücretlere zam yapılması sebebi: İşçi bulmak.

(Sonu S. 3 Sü. 1 de)

Yurdun her tarafında yeni sendikalar kuruluyor.

Şehrimizde başlıyan sendikacılık hareketlerinin bütün memlekette yapılmakta olduğunu memnuniyetle görmekteyiz. Yurdumuzun muhtelif vilâyetlerinde daha evvel kurulmuş olanlarına ilâveten bu def'a Adana da mensucat sayii işçilerinin de sendikalarını kurmuş olduklarını haber vermekle iftihar duyuyoruz. Adanadaki işçi arkadaşlarımız dşartık kendi sendikaları etrafında toplanmış bulunuyorlar.

İzmitte de nakliye işçileri sendikası kurmak üzeredir. İzmitli nakliye işçileri sendikaları için icabeden hazırlıklarını tamamlamışlardır.

Bunlardan başka şehrimizde sendikacılık hareketleri yeni başarılar kaydetmektedir. İki sayımızdanberi nizamnamesini ilân ettiğimiz işçi kulübü resmen kurulmuş ve faaliyete başlamıştır.

İstanbul işçi sendikaları birliği Beşiktaşta öteden beri Has fırın namile anılan büyük binayı kiralamıştır. Burada gerek işçi kulübü, gerek diğer bazı sendikalar bir çatı altında toplanacak, bilhassa sosyal yardım ve spor faaliyetleri bu binada temerküz edecektir.

Güzel sanatlar kol ve kafa işçileri sendikası

Haber aldığımıza , göre pek yakında güzel sanatlar sendikası kurulacaktır.

Yeni sendikaya başarılar dileriz.

İş kanunu değiştirilecek

Çalışma bakanlığı iş kanununda bazı değişiklikler yapmak için hazırlanmaktadır. Bu arada sanayicilerle temaslar yapmaktadırlar. Ayrıca bölge çalışma müdürlüğüne dâvet edilen işçi sendikaları birliği umumi kâtibi arkadaşımız Ferit Kalmuk, çalışma bakanlığının İngiliz mütehassısı ile uzun bir görüşme yapmıştır.

Mütehassıs, Umumi kâtipten iş kanunu üzerindeki mütalâalarını da sormuş ve kendisinden iş kanununda yapılması istenilen tağdilâtı gösteren bir de proje istemiştir.

İşçi sendikaları birliği bu projenin hazırlanması için hususî bir komisyon toplayıp çalışmalarına başlamıştır.

Hayat pahallılığı ve işçi ücretleri

İşçi ücretlerine zam istiyoruz...

Hükûmetin 7 Eylûlde aldığı yeni iktisadî kararlar karşısında işçi sınıfının vaz'iyyetini bundan evvelki sayılarımızda mütalâa etmiştik. Fikirlerimizi, hülâsa olaraktan tekrar edersek, diyebiliriz ki bu kararlar mevcut iktisadî güçlükleri ve geniş emekçi kitlelerinin geçim zorluklarını ortadan kaldırmaktan uzaktır. Bil'akis paranın kıymeti üzerinde yapılan değişiklik, pek kısa bir zaman içinde bütün fiyatların birden yükselmesi neticesini verecektir.

Aradan bir ay geçmeden bu nokta maal'esef tahakkuk etmiştir. Bütün yiyecek fiyatları gittikçe artan nisbetler dahilinde yükselmektedir. Ve bu yükselmenin daha ne kadar devam edeceği malûm değildir. Ayrıca, kükûmetin bütün vaadlerin aksine olarak, pahallılık yaratmakta hükûmet müesseseleri ön ayak olmaktadırlar. İşte bir iki gündenberi şehir hatlarında yolcu biletleri yüzde kırkı aşan nisbetler dahilinde pahalılaştırılmıştır. Ayrıca diğer hatlarda yük tarifelerininde yükseltileceği rivayeti dolaşıp durmaktadır.

Bu artışlar daha ne kadar devam edecektir? İşçi ücretleri daha ne kadar, ayni seviyede kalacak ve hatta bazı şubelerde düşmekte devam edecektir? Hükûmet, eğer halkı düşünüyorsa, alacağı tedbirler halkın lehine olmalıdır.

Biz üç haftadanberi iş kanununun maddelerine dayanarak işçi ücretlerine zamlar yapılmasını istiyoruz. Buna karşı hiç bir makam harekete geçmek lulumunu his etmiyor. Onlar sesimizi duymamak için kulaklarını tıkamakta, bizde isteğimizi tekrarlamakta devam edeceğiz:

İşçi ücretlerine yüzde yüz zam istiyoruz.

Sosyal ve sıhhî bakımdan:

Tütün işçisi nasıl yaşıyor?!

Ortaköy, Beşiktaş, Kasımpaşa gibi tütün işçilerinin toplu olarak bulundukları semptlerde gördüğüm hastalardan, yap/ığım hasbıhallerden edindiğim kanaata göre tütün ameleleri arasında sıhhatli diye gösterebileceğimiz tek insan mevcut değildir. Hasta olarak muayeneye gelenlerin % 80 nide tüberkülozdur.

Bu afet tütüncüler arasında adeta salgın halinde olup gittikçe artmak istidadını göstermektedir. Buna sebep olarak tütünün vücude zararlı tesirini tek sebep göstermek çok saflık olur. Tütün tozu içinde çalışmanın mühim rolü olmakla beraber burada en fazla müessir eleman tütüncülerin iktisaden en fena şartlar altında bulunmalarıdır. Bir tütün amelesinin aldığı yevmiye vasati iki yüz elli kuruştur. Bunu da senenin her ayında bulsa! Senenin oniki ayının ancak beşinde çalışır, ondan sonra işsizdir Memlekette işlenecek tütün mü yok diye işçilere soruyorum; bana cevaben:

Mevcut amelenin işliyemiyeceği kadar çok tütünlerimiz var Fakat bunların 4/3 ü işlenmiştir. İdamgası vurularak işlenmeden gitmektedir.

Halbuki işlenmeden tütün ihracı kanunen yasaktır. senelerce bu hakikati bağırıyoruz fakat duyuramıyoruz diyorlar.

Amelenin çalışmadığı ayları da vasati yekûna katarsak günlük vasati kazanç yüz kuruşa düşer. İşte tütün amelesini mahveden bu yüz kuruştur.

Bizde halk arasında acıkmaz, yemez, içmez, yatmaz, uyumaz, yorulmaz, üşümez v.s, v.s„ diye bir tekerleme vardır. Bana sorarsanız bunun hakikî sahibi tütün amelesi, bilhassa tütüncü karısıdır.

Sizlere kısaca kasımpaşa tütüncülerini tasvir edeyim: Tozlu, çamurlu, rutubetli bir semt İnsan emeği görmemiş dar, pis çıkmaz sokaklar, içiçe girmiş viran evler. Kapısı, penceresi tutmayan zemin katta bir oda. Bu bir odadır amma pir odadır. Ana, baba, çoluk, çocuk burada oturur, işten gelince geceden geceye burada ocak yakılıp, burada yemek pişirilir, hep birden koyun koyuna burada yatılır. Sabah şafak sökmeden mum ışığile kalkılır ana, baba, çoluk, çocuk eli iş tutan herkes Ortaköye gitmek üzere yola çıkılır. Kıştır, yağmur kar yağmaktadır. Onlar yağa dursunlar, bizim tütüncüler üşümeden, ıslanmadan, yorulmadan!„ paltosuz, muşambasız, delik ayakkaplarla işe yayan giderler. Yol kısadır, Beyoğlunun kâin olduğu tepe çıkılıp inilecektir, işte o kadar geldik ortaköye, bu basit ameliye gündüz sekiz saat çalıştıktan sonra (ne yapmışlardı ki oturdukları yerde muhabbet etmişler veya çok sıkılmışlarsa hep bir ağızdan tütüncü kız„ türküsünü söylemişlerdir.) Akşama tersinden tekrar olunur. Ve Kasımpaşaya gelinir. Bütün gün çalışmış, üstelik soğuk ve yağmur altında saatlerce yürümüş yorulmuşlar, ıslanmışlar, üşümüşler, akşam olmuş acıkmışlardır. sıcak bir yemek ve sıcak bir [illegible] etmemişler midir? Ana hemen sıvanır, çalı çırpıdan ocak yakar, kazan kaynatmağa çalışır. Kaynatır amma aldığı yövmiye ile bu pahalılıkta ne kaynatır. O sorulmaz soruyu bir kaynatan bir de erenler bilir. Benim bildiğim ve gördüğüm bir şey varsa o kaynadıkça sararılır solunur, gözler içeri çöker, bir deri bir kemik kalınır, nihayet yatağa düşülür. Ama o hem kasımpaşalı hem de tütün işçisidir, hasta olmaz.

Ateşi 38-39 olurmuş, öksürürmüş, kan tükürürmüş, derman yokmuş. Varsın olmasın, o allahın bileceği iş. Onun bildiği Kasımpaşalı tütüncü hasta olmaz, istirahat etmez.

Bir gün arkadaşları zorlar, iki gün iç kalır, bir doktora gider. Doktor sırtını dinler, öksürtür tekrar dinler sonra da teşhisinden emin gururla reçeyi yazar: Bir şurup veriyorum içeceksin, ufak haplar veriyorum yutacaksın, iğne veriyorum damardan alacaksın, pehriz etmiyeceksin, iyi ve çok yiyeceksin, bilhassa pirzola, böbrek, beyin karaciğer v.s. gibi etli şeyler üstüne mutlaka makarna veya pilav sabahları bol bol tereyağı yiyeceksin. Çalışma yok, hiçbir iş yapmıyacaksın, havadar ve sakin bir odada yatağında yatacaksın, uyumazsan da uzun oturup istirahat edeceksin, hiçbir şey düşünmiyeceksin. Bak söylediklerim içinde en mühimi yatakta istirahattir. İkinci olarak iyi ve çok yemek üçüncü olarak ilâç gelir. İyi olmak istiyorsan bilhassa bu tekrarımı unutma der.

Yolda düşünür: çalışmıyacak sonra da düşünmeden yatakta

(Devamı S. 4 Sü. 3 de)

İşçi Sağlığı :

Endüstride kullanılan zehirli maddeler ve fabrika artıklarının işçide yaptığı toksik kansızlıklar

Sanayide kullanılan zehirli maddelerle fabrika artıklarının işçi bünyesi üzerinde birdenbire veya sinsi sinsi bozukluklar husule getireceği ve bilhassa kanın al yuvarlakları ve hemoglobine bozucu tesirler yapacağı aşikâr- [illegible] rikatörün müessesede hasıl olan bu zehirli maddelerle amelesinin temasını kesmesi yolunda her türlü teknik tertibatı almasını icap ettirir. Çalışma esnasında husule gelen sinsi zehirlenmelerde daha önceleri bu gibi araz dikkati çeker : Daimî yorgunluk, çöküntü, iştahsızlık, çalışma sırasında husule gelen nefes alıp verme zorluğu, mide ve bağırsak bozuklukları...... bunlar umumî zehirlenme belirtileridir. Bir de ayrıca kendine mahsus zehirlenme işaretleri gösteren sanayi zehirleri mevcuttur.

Arumatik nitru mürekkebatı zehirlenmeleri siyanuz yani yüzde, dudaklarda kulak kıkırdağı ve parmak uçlarında morarmalar meydana getirir.

Nizol zehirlenmeleri: burun kanamaları, diş etleri kanamaları ve âdet kanamaları yapar. Kurşun zehirlenmesi: diş etlerinde siyah çizgiler, şiddetli karın ağrıları ve kabız yapar. Toksit maddelerle çalışan işçilerin sık sık kan muayenesine tabi tutulmaları bu zehirlerin kanda yaptığı tahribatın derecesini öğretmesi bakımından elzemdir. Zehirli maddeler kanın el yuvarlakları homoglobini ve ak yuvarlakları üzerine yıkıcı ve sayılarını azaltıcı bir tesir icra eder. Bu itibarla emekçilerin basit kan muayeneleri yapılırken bu üç noktanın dikkatle gözönünde tutulması gerektir.

Arumatik karbon hidrat zehirlenmeleri:

Bunlar arasında bilhassa benzol başta gelir. Bu madde kan yapıcı sisteme kemik iliğine tesir ederek daimî tahrip halinde bulunan al kürreciklerin yerlerini yenilerinin almasına mani olur. Böylece petrol sanayiinde çalışanlarda farklı bir kansızlık meydana gelir. Petrolle çalışan kimya sanayii müesseselerinde bu maddenin havaya karışarak işçilerin bünyesine girdikleri bilindiğinden çalışma mahallini hava- [illegible] alınmalıdır. Petrol zehirlenmesi çok sinsi olarak kendini belli eder. Baş ağrısı, devamlı yorgunluk ve iştahsızlık, bulantı hatta arada kusmalar, faaliyette görülen nefes darlığı, burun ve diş etlerinde kanamalar, kadınlarda âdet ve âdet dışı kanamaları mühim arazdır. Bilâhare ölümden az evvel noktalı ak yuvarlakların azalmasile görülen agranulactose bütün vücudu kaplıyan iğne burnu gibi küçük kanamalar, eptik belirtiler, şiddetli burun, diş etleri, bağırsak kanamaları başgösterir. Kan tablosunda ilk belirti daha henüz ak yuvarlakların adedinde bariz bir azalma olmadan cinslerinde bir tahavvül görülmesi yani nisbî bir lymphocytore'nin meydana çıkmasıdır. Bu safhada iken zehirlenmeyi tesbit etmek ve bunlara bol (C) vitamini vermek gerektir.

Sanayide petrol birçok maddelerin eriticisi olarak geniş mikyasta kullanılmaktadır. Bu itibarla kimya sanayiinin hemen her kolunda benzolden olma komitik kansızlıklar başgöstermektedir. Benzol zehirlenmesinde önce kanın el yuvarlaklarına nazaran homoglibini daha azalır. Bilâhare el yuvarlakların tahribi çok arttığından kansızlık hiperkurum bir vasıf alır. Elyuvarlakların şekilleri ve büyüklükleri birbirinden farklı bir hal alır.

Benzin ve petrol sanayiinde çalışanlarda da kansızlıklar görülür. Katranda çalışanlarda da kansızlıklar başgösterir.

Klorlu karbon hidrat zehirlenmeleri:

Karbon tetra klorür trikloretilen de yukarıda saydıklarımıza benzer. Kansızlık tabloları meydana getirir.

Şağlıkçı

Kömür havzasında vasıflı işçi meselesi

Vatan gazetesinde bir haber : "Zonguldak kömür havzasında, istihsal yarı yarıya düştü!„ Bu mealdeki yazıyı okuyan kömür işçileri, haklı olarak hayret ettiler ve bunu kendilerine edilmiş bir hakaret saydılar. Çünkü hiç birisi tenbelliği kabul etmek istemiyor .

Bizzat alâkalı kimselere giderek işin iç yüzünü öğrendim. Hadise şudur : Pazar gününde ilâvesi ile her zamankinden fazla uzayan bayram tatilinde, hayatî iş yerlerindekiler müstesna; bütün mâden amelesi çalışmamış ve ocaklar kömür istihsalinde bulunmamışlardır. Bu sebeble Ağustos 1946 istihsali 1945 senesinin ayni ayına nazaran 60.000 ton kadar noksan olmuşur. Bu vak'a, henüz bilinmiyen kanallardan bazı gazetelere bam başka bir şekilde aksettirilmiş ve on beş gün evvel Zonguldakta bulunan üç bakanın seyahatleri ile alâkalı gösterilmiştir.

İstatistiklerin ve alâkalı memurların ifade ettikleri şeyler burada bitiyor. Bitiyor, fakat bununla dâva bitmiş olmuyor.

Hakikaten istihsalde mühimsenecek bir düşme yoktur. Fakat istihsal organlarının faaliyetindeki aksaklık yüzünden elde edilen randıman on sene evveline nazaran yarı yarıya düşmüştür .

On sene evvel çıkarılan kömür işçi adedine taksim edildiği vakit daima 800 ün üstünde bir rakkam elde edilirdi. Yâni, bir işçi vasati olarak 800 kilo kömür istihsal ederdi ki; buna yardımcı işlerde çalışan ve doğrudan doğruya müstahsil vaziyetinde olmıyan işçiler de dahildir.

Bu gün ise bu rakkam 500 civarındadır.

Tenkit için tenkit gibi, sakat bir düşünceye kapılmadan sebebler araştırılırsa; bazı entresan neticeler elde etmek mümkündür.

Resmi ağızlar bu neticeyi şu şekilde göstermektedirler

"Harp senelerinde hariçten istihsal malzemesi getirtmek mümkün olamamış ve eldekilerde miadlarını doldurmuştur. Eski ve kötü malzeme ile yapılan 3.5000.000 tonluk istihsal âti için ferah vericidir.„

Bu bir hülâsadır, bu müdafaa tezi üzerinde işlenerek; sahifeler, hattâ ciltler dolusu yazı yazmak pek âlâ mümkündür.

Fakat bu tez, dâvanın ancak bir veçhesidir. Randıman düşüklüğünün asıl sebeplerini çok daha derinlerde ve bu günkü işletmenin mes'ul olmıyacağı, eski senelerde aramak lâzımdır.

Havza faaliyete geçtiği gündenberi bir çok sahipler değiştirilmiş ve muhtelif gayelerle sömürülmüştür. Birinci cihan harbinde ‹her ne bahasına olursa olsun› denerek sadece kömür çıkarılması düşünülmüş, daha evvelki gayri muntazam çalışmalardan doğan plânsız, fena istismar usulü bir kat daha takviye edilmiştir. Fransız ve İtalyan şirketleri, millî ekonomiyi hiçe sayarak çalışmışlardır.

Ereğli kömürleri işletmesi, havzayı teslim aldığı zaman onu delik deşik edilmiş bir halede bulmuştur.

Buraya kadar, bu günkü işletmenin en ufak bir sui taksiri olduğu iddia edilemez. İşletme faaliyete geçtikten sonra en büyük hatasını, bir asra yakın bir zamandan beri ihmal edilmiş olan vasıflı, yâni: ihtisas sahibi işçi mes'elesini işe başladığı anda bir dâva olarak ele almamakla işlemiştir.

Gerçi havzada mâden tetkik ve arama enstitüsünün kurduğu bir mâden mektebi vardır. Bu mektep bu gün halâ faaliyettedir. Ders programı güdülen maksada göre gayri kâfi olgunluktadır. mezun sayısı mahduttur ve mezunlardan bir kısmı mesleklerini bırakıp kendilerine başka sahalarda iş aramak mecburiyetinde kalmışlardır. Sebepte aldıkları paranın kendilerini geçindirmekten uzak oluşudur.

Ereğli kömürleri işletmesi zaman zaman vasıflı işçi yetiştirmek mes'elesi üzerinde durmuş, fakat alınan yarım tedbirler daima çalışmaların yarıda kalmasına sebep olmuştur.

60.000 ne yakın işçinin çalıştığı kömür havzasında vasıflı işçi miktarı acınacak derecede düşüktür. Çünkü ; işçi sınıfının uyandırılması ve kendi kendine teşkilâtlanması işi alabildiğine geç bırakılmıştır .

Bir çok işçilere neci olduklarını sordum. Aldığım cevaplar entresandır.

Vaktiyle köyünde nalbant çıraklığı yapmış, birisi üç senedir mâdende çalıştığı halde :

— Nalbantım! dedi.

Bir başkası :

— Rençber.

Bir diğeri:

— Çoban!

Hiç birisi madenciliği kabul etmiyordu. Hepsi madenci olmadıklarını, madende muvakkaten çalıştırıldıklarını iddia ediyorlardı.

Halbuki kömür havzası köylerini madencilerle dolu bir hale getirmek için tabiat bir çok imkânlar vermiştir. Arazi dağlık ve geniş ölçüde ziraat yapılmasına müsait değildir. Köylüler ancak kendi ihtiyaçlarını karşılıyabilmekte ve senelik vergilerini ödeyebilmek için köy dışında çalışmak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu gün mükellefiyetten şikâyet edenlerin büyük bir kısmı, yarın mükellefiyet kaldırıldığı zaman belki bir kaç ay istirahat edecekler fakat gene ocaklarda iş aramak mecburiyetinde kalacaklardır. İşçi yetiştirme dâvası bundan on sene evvel ele alınmış olsa idi; ikinci dünya harbinde çekilen büyük sıkıntıların bir çoğu çekilmiyecek ve belki de işçi hürriyetinin tahdidinden başka bir şey olmıyan ücretli iş mükellefiyetine ihtiyaç dahi kalmıyaktır..

İş, bu günkü medenî dünyada, bazı kaidelere göre yapılan bir faaliyettir. El işi ile entelektüel, yâni hususi bir bilgiye ihtiyaç gösteren iş arasındaki fark bu gün âzamî haddini bulmuştur.

Maden ocaklarının istismarı ekonomide " Yıkıcı Ekonomi — Economie Destructive „ bahsine girer. Çıkarılan her tonun yerine yenisi kaim olmamakta ve

(Sonu S. 4 Sü. 3 de)

Devlet maden işletmeleri işçi ücretlerine yapılacağı bildirilen zamlar

(Baş tarafı Birincide)

Yapılacak zammın nisbetini henüz kesin olarak öğrenemedik. %10 diyen de var %30 diyen de. Biz hesabımızı bu sonuncuya göre yapacağız.

Ereğli kömürlerinin 1938 den, içinde bulunduğumuz yılın 6 ıncı ayına kadar ortalama yövmiyelerini ve bu yövmiyelerin 1938=100 itibariyle endeksini aşağıya yan yana kayuyoruz. Devlet sanayi ve maden işletmelerinde 1942 den beri işçilere parasız yemek ve ekmek verilmektedir. Madenlerde, ağır işlerde en az 4500 kaloriye ihtiyaç varken, kâğıt üzerinde bile 3800 kaloriyi geçmiyen ve protein, yağ ve vitaminler bakımından son derece kifayetsiz olan bu yemeklerin günde işçi başına düşen masrafını da 1942-1946 yövmiyelerinde ilâve ettik.

	Ortalama yevmiye (vergiler dahil) Kuruş	Endeks 1938=100
1938	114	100
1939	112	98
1940	120	105
1941	130	114
1942	200	175
1943	245	215
1944	263	230
1945	276	242
1946	278	243

Görülüyor ki, 1938 yılında ortalama 114 kuruş olan işçi yövmiyesi, meselâ 1940 da 120 kuruşa, 1943 de (yemek ve ekmek dahil) 245 kuruşa yükselmiştir. Ama, paranın alım kabiliyeti hesaba katılmazsa bu rakamların hiç bir mânası kalmaz. İşçi 1938 de günde 114 kuruş alıyormuş, 1946 da ise günde 278 kuruş alıyor, demek ne ifade eder? İşçiyi alâkadar eden, meselâ yüz kuruşla 1938 de ne kadar, 1946 da ne kadar mal veya hizmet satın alabileceğidir. Bu hesabı yapmak için de elde Zonguldak bölgesine ait "gıda masrafları mıntıka endeksi„ var. Zongulgak bölgesi işçi aileleri bütçelerinde mesken, yakacak ve ısınacak masraflarının ehemmiyetli bir yer tutmadığı, giyinme masraflarına giren maddelerin fiyatlarının ise gıda maddeleri fiyatlarından daha yüksek olduğu göz önüne getirilirse, kömür işçisinin eline geçen yövmiyenin alım kabiliyetini «gıda masrafları mıntıka endeksi» ile ölçmek hiç de hatalı olmaz

	Ortalama yövmiye endeksi 1938=100	Zonguldak gıda masrafları endeksi 1938=100	Hakiki ücret endeksi 1938=100
1938	100	100	100
1939	98	101	97
1940	105	112	93
1941	114	140	81
1942	175	305	57
1943	215	432	49
1944	230	415	55
1945	242	425	56
1946	243	435	55

Rakamlar gözden geçirilince görülür ki, yövmiye artışları fiyat artışlarına hiç te ayak uyduramamıştır. Bu yüzden işçinin alım kabiliyeti 1938=100 den 1943 de 49 a kadar düşmüş, 1946 da ise 1938=100 itibariyle ançak 55 i bulabilmiştir Yani yuvarlak hesap yarı yarıya bir kayıp. Ayda 26 gün üzerinden hesap yaparak ve vergileri de çıkararak düşünürsek, kömür işçisinin aylık kazancının 1938 yılında 25 lira civarında olduğunu anlarız. 1946 daki kazancı ise, yukarıki hesaba göre, 1938 in 13 lirası. İşte, yer altında bir aylık yıpratıcı, tüketici, öldürücü çalışmanın karşılığı. Bunları bildikleri halde susmayı tercih eden yüksek iktisatcılarımızın bu netice karşısında yüzleri kızarır mı, bılmiyoruz. Biz yine mevzuumuza dönelim.

Son zamlar vaziyeti ne derece değiştiriyor ?.

Bu zammın %30 olduğunu kabul edersek şu neticeye varırız:

Yemek ve ekmek hariç (vergiler dahil) 1946 yılında ortalama yövmiye 208 kuruştur. Bunun %30 u 62 kuruş eder. Demek ki zamdan sonra ortalama yövmiye (vergi dahil) 270 kuruş olacaktır. Yemek ve ekmek için de 70 kuruş ilâve ve edince, 340 kuruş tutar. 1938 ortalama yövmiyesi 114 kuruş olduğuna göre, 1938=100 itibariyle bu 340 kuruş endeksde 298 demektir. Yani son zamla itibari ücretler 1938 e nazaran %198 artmış olacaktır. Gıda masrafları endeksi ise 1938=100 e nazaran 1946 nın ilk üç ayında ortalama 435 dir. Yani Zonguldakta gıda maddeleri fiyatları 1938 e nazaran %335 artmıştır. İkisini karşılaştırınca, hakiki ücret 1938=100 e göre 68 olur. Yani bu zamlardan sonra da kömür işçisi 1938 yılına nazaran alım kabiliyetinin %32 sini kaybetmiş vaziyette olacaktır. İşte yapılan zammın nisbet ve derecesi de bu.

Yukarda da söylediğimiz gibi bu zamlar mükellefiyetin kalkması üzerine işçi bulmak endişesiyle yapılmıştır. Ücretli iş mükellefiyetine tabi olmayan yüzbinlerce işçinin vaziyetine gelince; geçen yazimızda da belirttiğimiz gibi, bunlar da alım kabiliyetinin 1938 e nazaran en az %20 sini kaybetmiş bulunmaktadırlar. Bir çok işletmelerde bu kayıp %40 ı geçmektedir. Türk işçisinin 1938 deki hayat seviyesi ise diğer memleketlerin en aşağı seviyelerinin de çok aşağılarındadır.

7 eylül kararlariyle Türk lirasının dış değeri düşürülmüştür. bu karar kâğıt paranın iç değrinin de düşmesine sebep olmuştur. Bunun neticesi olarak da mal ve hizmet fiatları artmağa başlamıştır. Buna karşılık, hususi işletmelerdeki ücretlerde alçalma temayülü vardı.

Ne tarafından alsak, ücret meselesi bu gün işçi sınıfının başta gelen meselelerinden biridir. Bu işin Türkiye ölçüsnde ele alınması sırası gelip geçeli yıllar olmuştur.

12 haziran 1936 tarihli İş Kanunu'nün 32 inci maddesi şöyle der:

"İktisadi ve içtimai zaruretler dolayısiyle İktisat Vekâletince teklif edilecek işlerde gerek saat başına veya gündelik, yahut haftalık veya aylık hesabiyle ve gerek parça başına, yahut yapılan iş miktarına göre ödenecek işçi ücretlerinin en aşağı hatları bir nizamname ile tesbit edilir."

Kanun çıkalı tam on yıl olmuştur. İşçiye karşı hükümlerin tatbikinde hiç te kusur edilmemiştir. "Asgari ücret„ nizamnamesinden ise halâ bir ses yoktur.

İşçinin 1938 yılındaki geçinme seviyesi resmen de malûmdur. 1938 yılında İstanbulda işçi ailelerinin aylık ortalama kazancı 30 lirayı bile bulamazken, 45 lira kazançlı aile nümunelerine göre 1938 de İstanbulda yapılmış olan bütçe anketi, hakiki ortalama seviyesinin üstündeki ailelerin geçinme seviyelerinin bile başka memleketlerin en aşağı seviyelerinden çok aşağı olduğunu açıkça göstermiştir. O halde bir gün dahi beklenmeksizin, diğer memleketlerdeki hayat seviyeleri, sağlık bilgilerimizin emrettiği gıda, yakacak ve ısınacak miktarları, mesken, giyinme, dinlenme ve kültür ihtiyaçları ve paranın günden güne düşen alım kabiliyeti göz önünde tutularak asgari ücretler tesbit edilmeli ve bilhassa hususi işletmelerde türlü yollarla ücretleri bu seviyelerin altına düşürme teşebbüsleri önlenmelidir.

Gıdasızlık, mesken, ısınma ve giyinme şartlarının perişanlığı, ayda yılda bir gün dahi güneşte, denizde şöyle bir nefes alma imkânını bulamamaları yüzünden türlü hastalıklarla vücutları her gün biraz daha yıpranan Türk işçilerinin hemen halledilmesini istedikleri en acele meselelerden biri budur. Son günlerde sık sık lafı edilen randımanları arttırma meselesinin de düğüm noktası buradadır.

Sendikalarımız, asgari ücretlerin tesbiti ve bunların kontrolü işinde üzerlerine düşecek vazifeleri eksiksiz başaracaklarına kanidirler.

SENDİKACI

Kadın işçiler davasına çare bulmak lâzım

Zaman zaman teper, teptikçe nasırlaşır ve bu nasırlanmış yaraya neşterle değil de gül dikeniyle dokanılır. Kalemşorlar sütunlara sığamazlar. Yorumcuların kafa tasları, şairlerin mısraları, romanların dar sahifeleri, sergilerin mermer galerileri, sinama holleri, ılim metodları sersemletici bir alabora içinde hepbirden çılgınlaşıvrirler. Holivut estetiği cazritmiyle dillenir, radyo dalgalarının sırtında Okyanuslardan kıtalara atlar.

Yatak ve kadın, içki sofrası kumar masası ve kadın, romanlar, mısralar, sergiler, sinemalar ve kadın, ilim, felsefe, ahlâk ve kadın, medeniyet ve kadın, konfür ve kadın, çıplak kadın, öpüşen kadın, otomobilli kadın, lüks kadın, bu kadının bir tek meziyeti olacaktır; fevkalâde müstehlik kabiliyet,

Bırakalım gül dikenlerile müsellah şövalyeler bu hint kumaşını didikliye dursunlar..

Çocuğunu pençere demirine bağlıyarak işine koşan, soylu bir fedakârlık duygusile eşinin hayat yükünü hafifletmeyi vazife bilen, kızssa evlenmeyi, gebeyse doğurmayı tercih eden gündüz iş yerlerinde gece ev işlerinde sorumlu, çocuğuna ana kocasına eş ve yurduna yalnız faydalı ve şerefli işçi kadınlarımızın hayat ve mukatderatlarını bütün tesadüfleri aşan bir hassasiyetle koruyup kurtarmamız lâzımdır.

İkinci dünya harbinin bütün kahır ve yoksulluklarını sekiz sene zaif omuzları üzerinde taşıyan dört buçuk milyon köylü kadınımızla, yüz binden fazla işçi kadınımıza saygılarımızı yalnız sözlermizle değil bütün genişliği ve etrafile alacağımız tedbirlerle göstermeliyiz.

Bu yüz binlerin emekçilik haklarını olduğu kadar, kadınlık ve analık haklarını da aynı titizlikle korumak yalnız emekçi kitlelerinin menfaati değil hakikî yurtseverliğin de başlıca vazifelerindendir.

Yalnız İstanbulda elli binden fazla kadın işçi dokuma, tütün, müskirat, şişe ve cam, kibrit, boya, ip ve halat, konserve sanayilerinde çalışmaktadırlar. Biz burada iş kanununun kadın işçiler hakkındaki zayıf müeyyideleri ve iş verenlerin ucuz iş kuvveti avcılıklarının derecesinden ziyade kadınlık haysiyetleri ve analık hakları üzerinde durmak istiyoruz.

1 Temmuz 1946 dan itibaren yürürlüğe giren analık sigortası kanunî her bakımdan kifayetsiz ve adaletsizdir.

Bu kanunu daha çok genişletmek, iş kanununun uygulandığı yerlerdeki işçiler gibi iş kanununun uygulanmadığı iş yerlerinde ki işçilerede bu haktan istifadeyi sağlamak, ödenekler hakkındaki lüzumsuz formaliteleri basitleştirmek, doğumdan evvel ve sonraki hadleri üçer haftadan altışar haftaya çıkarmak, emzirme ödeneğini umumiyetle iki ay kabul etmek ancak bu kanunu faydalı bir hale getirebilir.

Unutulmamalı ki kireşler, ana oukrlar ve bakım yuvaları davası ve analık hakları davasından ayıramyız. Baktıracak kimsesi olmayan kadın işçilerimizin doğurmaktan kaçınmaları veya doğurduktan sonra iş hayatından çekilmeleri emekçi ailelerini olduğu kadar yurdumuzun iktisadî ve sosyal gelişmelerinide baltalamaktadır.

Gerek devlet sermayesiyle ve gerekse hususi sermayeyle işleyen iş yerleri kendi arala-

(Devamı S. 4 Sü. 5 de)

SİNEMA

MİLLETLER ARASI SİNEMA FESTİVALİNDE BİRİNCİLİĞİ KAZANAN FİLM

"Raylar Savaşı„ (La Bataille Du Rail) İşçi aktörlerle çevrilmiştir..

1939 dan beri ilk defa olarak, muhtelif memleketlerde çevrilmiş en kuvvetli filmlerin bir araya gelmesine imkân hasıl olmuş ve Cannes şehrinde bunların arasından en kuvvetli olanı bir jüri tarafından seçilerek milletler arası filim birinciliğini kazanmıştır. Bu küçüksenmiyecek başarı, "RAYLAR SAVAŞI„ isımli bir Fransız filmine aittir. Ve asıl işin en meraklı tarafı şu ki: meslekten gelme aktörler tarafından çevrilmedense, demir yolu işçileri tarafından mükemmel bir surette oynanmıştır. "Raylar Savaşı„ Fransada, Alman nazi saldırganlarına karşı açılan ölüm dirim kavgasında, işçiler, ezcümle demir yolu işçileri tarafından açılan zorlu mücadeleyi temsil etmektedir. Nasyonal sosyalist istibdadına karşı işçi sınıfının ön safta kahramanca savaştığının hikâyesi, artık bütün tarih kitaplarında inkâr edilmez bir gerçek olarak kabul edildiği halde, filimlerde buna rastlamak mümkün olmuyor. Tarihî hakikatların canlı bir şekilde beyaz perdeye aksettirilmesi Holivut markalı filmlerde pek seyrek bir olaydır, bunun sebebini, sinema studyolarının gerçeğe düşman bir takım bezirgânların elinde bulunması ile izah etmek lâzımdır. Memleketimiz ise, Holivudun sinema tekelliğine dahildir ve bu yüzden, (pek seyrek istisnalar hariç), Türk işçi seyircileri, kafayı doyuran fikirli ve realist filmlerden mahrum kalıyorlar.

Ne tek tük yerli filmler, ne de Mısırdan gelen filmler bu boşluğu giderecek şeylerdir. Dünyanın diğer film yapan memlekatlerinin eserleri ise çok nâdir olarak semtimize uğruyorlar. Gönül ister ki sinema sahiplerinin cebine giren parada kabarık bir payı olan Türk işçileri, RAYLAR SAVAŞI gibi, kendinden olanların filimlerini seyredebilsinler.

Ucuz Matineci

Dikkat.. Dikkat!.

Demokrasimizin galişmesine yardımcı olacak yeni teşekkül "İnsan Haklarını Müdafir Cemiyeti" başta Maraşal Çakmak, Cami bay kurt, Zekeriya sertel Tevfik Rüştü Aras ve Kenan Öner ve arkadaşları olduğu balde memleketin demokrat unsurları tarafından (İnsan Haklarını Müdafaa Cemiyeti) adiyle gayri siyasî bir teşekkül kurulmuştur

İnsan haklarını müdafaa cemiyeti Rosvelt'in 4 hüriyyet prensibini programına esas olarak almıştır.

Cemiyet ana yasamızın bu husustaki özel maddesine dayanarak fertlerin ve toplulukların kanunsuz muamelelere karşı haklarını koruyacak ve bu meyanda her hangi bir sebeble hüküm giymemiş veya geymiş olarak mevkuf bulunanlara karşı yapılacak kanunsuz muamelelere ve tazyiklere mâni olabilecektir.

Hakiki demokrasının memleketimizde gelişebilmesi bakımından bu cemiyetin önemli bir rol oynıyacağına şüphe yoktur.

Sendika gazetemiz işçi arkadaşların bu cemiyeti desteklemelerini ve bununla ayni zamanda Ankarada kurulmuş resmî bir teşekkül olan ve ismende benzeyen (insan haklarını ve ana hüriyetlerini koruma cemiyeti) ile karıştırmamalarını ehemmiyetle açıklar.

siyasî partiler karşısında sendikalar

Baş makaleden Devam

Geçirdiğimiz dört beş aylık tecrübe ile, memleketimizde, şaşırtıcı kaynaşmalardan, mahiyetleri meşkük çeşitli teşebbüslerden sonra, emekçiler sınıfının öz koruyucusu ve siyasî klavuzu ödevini görecek, hakiki sosyalizmi temsil eden, bir inkılâpçı partinin sür'atle gelişmekte olduğu ve plânlı ve sistemli çalışmalariyle emekçi kitlelerin güven ve sevgisini kazanmak yolunu tuttuğu meydana çıkmıştır.

Bu partinin hangisi olduğunu biz söylemeden, okuyucularımız keşf etmişlerdir. "Sosyalist emekçi ve köylü partisi" üzerine aldığı şerefli vazifeyi yapmakta kol ve kafa emekçilerinin şuurunu ve siyasî savaş rotasını aydınlatan bir meş'ale rolünü oynamakta devam ettiği müddetçe.. Gittikçe daha ziyade sendikacıların da partisi olacak sendikaların daha ziyade iktisadi, partinin daha ziyade siyasî mücadeleleri — Büyük sosyalizim nazariyecisinin, geçen haftaki makalemizde yorumladığımız, fikirlerine uygun bir tarzda — birbirlerini tamamlıyarak emekçi halkın sömürülmekten ve sömürme sisteminden kurtuluşunu çabuklaştıracaktır.

İşçi Sendikaları Birliği Umumî Kâtibi
Ferit KALMUK

Tütün işçileri nasıl yaşıyorlar ?

(Baştarafı 2 inci sayfada)

yatacak ve hem de bol ve iyi yiyecek. Reçeteye bakar şurup, hap, iki kutu iğne, her gün iğne yaptırma parası biraz düşünür, sonra doktorun tavsiyelerine gülmeğe başlar (başka elinden ne gelir ki) ve içinden doktorlar işçinin halinden ne anlar der ve arkasından ekler onlar bizim için değil yalnız zenginler için okumuşlar.

Kasımpaşalı çalışmamanın istirahatin aç ölmek olduğunu pek iyi bilir O evde açlıktan ölmektense işte yavanda olsa tok ölmeği tercih eder. Hem o çalışarak daha çok yaşanacağını görgüsüyle öğrenmiştir. Böylece depolarda, kasımpaşa ile Ortaköy arasındaki yollarda hayatını sürterken bir gün genç yaşta eceli gelerek öldüğü duyulur. Allah rahmet eylesin iyi adamdı, tenbel değildi, kimseye el açmadı, çalışır, ekmeğini taştan çıkarırdı denir.

Dr. H. AÇIKGÖZ

Kömür havzasında işçi meselesi

(Baştarafı 2 incide)

cevher günden güne azalmaktadır.

Böyle bir çalışma sahasında vasıflı işçinin bulunmaması ve verimli iş mefhumunun teşekkül etmemiş bulunması, memleket ekonomisi bakımından acınacak bir haldir.

Maden işçileri sendikası, vasıflı işçi yetiştirmek mes'elesini faaliyet pragramında ele almış bulunmaktadır. Sendika şeflerinin beyanatarına göre, çalışacak ve işletmenin bu sahadaki müsbet faaliyetlerini bütün kuvveti ile destekliyecektir.

Dâva, fikir ayrılıkları yüzünden yapılacak faidesiz münakaşalara mevzu teşkil etmemelidir. İleriye atılacak her müsbet adım; bize yeni ufukların müjdecisi olacaktır.

Armağan KEKİMOL

Kadın işçiler dâvası

Baş tarafı 3 ncü sayfada

rında anlaşarak, ayni sanyi bölgesinde bir birlerine yakın yerlerde kollektif bakım yuvaları ve kıreşler kurabilirler.

Eyüp, Cibali, Yedikule, Bakırköy, Orta köy, Tophane, Beykoz, Üsküdar ve Kasım paşa gibi iş yerlerinin ve işçi mahallelerinin toplu bulunduğu semtlerde en az elli kıreş ve otuz bakım yuvasına şiddetle ihtiyaç vardır. Belediye bütçelerinden, Millî Eğitim Bakanlığının fiili alâkasından, sıhhat müdürlüklerinin teşkilâtlarından ve İş Bakanlığının vazifeli uzmanlarından derhal harekete geçmelerini beklemekteyiz. İcap ederse bütün iş yerlerini ve iş verenleri mükellefiyete tâbi tutmalı, yurt mikyasında kıreşler ve bakım yuvaları seferberliği açılmalıdır. Bu dâvayi en kısa zamanda en kestirme yollardan başarmak yüz binlerle emekçi yavrusunun, on binlerle emekçi kadının ve emekçi babasının olduğu kadar medeni dünyaya katılma hamlelerimizin ve insanlık haklarımızın başlıca icablarındandır

Hâdi MALKOÇ

İstanbul İşçi Kulübü

(ANA NİZAMNAMESİ)

9 — Senelik kongreleri İşçi Sendikaları Birliği Reisi veya umumi kâtibi kısa bir nutukla açar, kongre hemen kendine bir reis ve lüzumu kadar reis vekili ve kâtip seçer, bu suretle teşkkül eden büronun idaresi altında müzakerelere girişilir. İlk iş olarak, gündeme kati şekli verilir. ve müzakerelerin kaç gün süreceği tesbit olunur. Kongre faaliyet ve hesap raporlarını tetkik eder, İdare meclislerini ibra veya geçmiş faaliyetinden dolayı alınması icabeden tedbirleri karar altına alır. Bu noktalar münakâşa edilip karara bağlandıktan sonra kongre 11 kişilik bir idare meclisi ve ayrıca 5 kişilik bir kontrol komisyonu seçer ve dağılır.. Ana nizamnamenin tadili de ancak kongre kararile yapılabilir.

10 — Kulüp İşçi Sendikaları Birliğinin himayesi altında bulunduğu cihetle İ. S. B. reisi kulübün reisidir. Reis bulunmadığı takdirde İ. S. B. umum kâtibi vekâlet eder ve icabında kulüp içtimalarına riyaset ettiği gibi kulübü de hariçte temsil edebilir,

11 — Kongre kararları, toplantıyı takip eden 4 hafta zarfında bir risale şeklinde bastırılır ve azalarına küçük bir bedelle tevzi olunur.

12 — İdare meclisi ayda bir defa toplanarak azaları ilgilendiren meseleleri inceler ve iki toplantı arasında yapılacak işleri kararlaştırır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve İ. K. nün günü gününe sevk ve idaresi, idare meclisinin ilk toplantısında aralarından seçecekleri 4 kişilik daimi icra komisyonuna aittir. Daimi icra komisyonu başkanı ve İ. K. mesul kâtibi İşçi Sendikaları Birliği idare meclisi tarafından intihab edilerek gönderilir. Bu mesul kâtip İ. B. nin bütün faaliyetlerinden ve muhaberatından dolayı hem İ. S. B. ye ve hem de İ. K. nün idare mezlisine karşı mesuldür. Mesul kâtip faaliyetinin muhtelif şubelerini ahenkli bir tarzda sevk ve idare eder. Bu şubeler şunlardır.

1 — Teşkilât
2 — Hesap ve vezne
3 — İspor
4 — Yardımlaşma kolu
5 — Çocuk bahçeleri ve kreşler
6 — Sıhhi kol ve teşkilâtı
7 — Gösteri kolu
8 — Kadınlara çocuk bakımı
9 — Dikiş dersleri ve benzerleri
10 — Kultür kolu
11 — Müzik kolu
12 — İhtiyaç görüldükçe işçi sınıfının refah ve saadetinin temini için diğer şubeler de açılabilir.

13 — Bu şubelerden her biri için bir mesul kâtip tayin olunur ve bu kâtibi İ. K. idare meclisi kulüp azası arasından seçer.

14 — Şube kâtipleri faaliyetlerinden dolayı İ. K. daimi icra komisyonuna karşı mesuldürler ve faaliyetleri hakkında oradan direktif alırlar.

15 — Hesap ve vezne şübesi kâtipliği Daimi İcra Komisyonu azalarından biri tarafından idare edilir. Bu kâtibi idare meclisi seçer.

16 — İ. K. mesul kâtibi bütün şübelerin hepsini kontrol etmek mecburiyetindedir.

17 — Hesap ve vezne şubesi varidatı toplamak, gelirleri teslim alıp hesabını tutmak, gelir kaynaklarını daimi surette teftiş etmek, yeni yeni kaynaklar bulmaya çalışmak, mutad masrafların icap ettirdiği tediyatta bulunmak ve fazla varidatı bankaya yatırmak ödevleri ile mükelleftir. Kulübün banka hesabı mesul kâtiple vezne kâtibinin müşterek imzaları altında işler. Hesap ve vezne kâtibi 25 lirayı geçen olağan üstü sarfiyatta bulunmak için İ. K. mesul kâtibinin reyini almak mecburiyetindedir.

18 — Kontrol komisyonu reisini kendisi seçer ve onun başkanlığında her ay muntazaman bir defa toplanır. Kendisine havale edilen ihtilâflı meseleleri ve doğrudan doğruya yapılan şikâyetleri -ilgilileri dinlemek suretile- incelemek ve bir karara bağlamak kontrol komisyonunun başlıça ödevidir. Her üç ayda bir olmak üzere senede 4 defa kulübün hesabatını kontrol eder. Komisyon reisi yapılmış işlerin bilançosunu, bir rapor şeklinde kongreye takdim etmek mecburiyetindedir. İdare meclisi tarafından verilecek çıkarma, veya diğer disiplin cezalarını da kontrol komisyonu tarafından verilecek kararlara ancak kongrelerde itiraz olunabilir.

19 — Müstesna hallerde idare meclisi veyahut İ. S. B. idare meclisi olağan üstü bir kongreyi toplantıya çağırabilir. Bir evvelki mürahhasların istenmesi üzerine de böyle bir kongrenin toplanması gerektir. Bu takdirde daveti İ. S. B. reisi yapar. Olağan üstü kongreler çağrılmalarını icap ettiren meseleden başka hiç bir işle meşgul olmaz ve seçim yapamaz.

20 — Bu ana nizamname en az üç kaza merkez şubesinin istemesiyle, senelik kongrelerde rey sahibi mürahhasların yarısından fazlasının tasvibiyle değiştirile bilir. Yalnız bu teklif kongre toplanmazdan en az bir ay evvel idare meclisine bildirilmekle ve İşçi Sendikalar Birliği tarafından yayımlanması şartile mümkündür.

21 — Kulüp dağılacak olursa mallarının tutarı İstanbul İşçi Sendikaları Birliğine devrolunur. Böyle bir tesekkül mevcut değilse İstanbulda azası en çok üç İşçi Sendikası arasında taksim olunur.

22 — İ. K. nün merkezi şimdilik, Ankara caddesi İzzettin han ikinci kat 10 numaralı mahaldir.

23 — **Kurucular :**

İbrahim Atılan Tütün işçisi, Emin Atıl Tütün işçisi, Recep Berkuş Tütün işçisi, Ziya Tüzmen Tabelacı, İsmail Marçak Tabelacı, Nişan Torhunoğlu Kâtip, Talât Ölçin Tesviyeci, Hakkı Taşöz Şapkacı, Necdet Demiray Matbaa işçisi, Fikret Bozyar Şoför.

Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden: Âdil Yağcı

Tertip ve Baskı F - K Basımevi